

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพัฒนา (development study) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการดูแลผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมองในระยะฟื้นฟูสภาพ โรงพยาบาลเชียงใหม่ ราม และศึกษาความเป็นไปได้ในการนำแนวปฏิบัติไปใช้ในการดูแลผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมองในระยะฟื้นฟูสภาพ ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเชียงใหม่ ราม แนวปฏิบัตินี้ได้พัฒนาตามกระบวนการพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกของสภากายวิเทศศาสตร์และสาธารณสุขแห่งชาติ ประเทศออสเตรเลีย (NHMRC, 1999) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้เป็นการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ประกอบด้วย กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาแนวปฏิบัติจำนวน 9 คน ทีมผู้ใช้นโยบายทางคลินิก 17 คน และกลุ่มผู้รับบริการคือผู้ป่วยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคหลอดเลือดสมองและไม่อยู่ในภาวะวิกฤติ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกเป็นรายชื่อ และแบบสอบถามความเป็นไปได้ในการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกในภาพรวม ซึ่งแนวปฏิบัติทางคลินิกได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และวิเคราะห์ข้อมูลความเป็นไปได้ด้วยสถิติพรรณนา

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษานี้ได้แนวปฏิบัติทางคลินิกจากหลักฐานเชิงประจักษ์ และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะในการปฏิบัติจำนวน 39 ข้อ จัดหมวดหมู่สาระสำคัญเป็น 5 หมวด คือ 1) การประเมินอาการเพื่อการฟื้นฟูสภาพผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมอง 2) การดูแลเพื่อการฟื้นฟูสภาพผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมอง 3) การให้ความรู้ผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมองและผู้ดูแล 4) การดูแลส่งเสริมให้มีการฟื้นฟูสภาพผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมองอย่างต่อเนื่อง และ 5) การพัฒนาคุณภาพบริการ

2. การนำแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการดูแลผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมองในระยะฟื้นฟูสภาพ โรงพยาบาลเชียงใหม่ ราม ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ และประเมินความคิดเห็นต่อความเป็นไปได้ในการใช้แนวปฏิบัติโดยทีมผู้ทดลองใช้ ซึ่งมีความคิดเห็นว่าแนวปฏิบัติมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติรายข้อสูงถึงร้อยละ 100 หมายถึงว่าสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ทุกข้อ ส่วนการสอบถามความเป็นไปได้ในการนำแนวปฏิบัติทางคลินิกไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีรายละเอียดคือมีระดับความคิดเห็นในระดับมากถึงร้อยละ 100 ในด้านประสิทธิผลที่จะเกิดแก่ผู้รับบริการเมื่อนำแนวปฏิบัติไปใช้ ระดับความคิดเห็นในระดับมากร้อยละ 94.12 ด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในหน่วยงาน ระดับความคิดเห็นในระดับมากร้อยละ 88.24 ในด้านความชัดเจนของข้อเสนอแนะในแนวปฏิบัติและความประหยัดเมื่อนำแนวปฏิบัติไปใช้ และระดับความคิดเห็นในระดับมากร้อยละ 88.35 ด้านความง่ายและความสะดวกในการใช้แนวปฏิบัติ จึงสรุปได้ว่าแนวปฏิบัติทางคลินิกที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในหน่วยงานที่ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองได้จริง และจะทำให้การดูแลเกิดประสิทธิภาพ

ปัญหาและอุปสรรค

ผลจากการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกพบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ทีมผู้ใช้นิยามขอบเขตการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง และมีเพียงบางส่วนที่ได้เข้ารับการอบรม จึงขาดทักษะในการใช้แบบประเมินต่างๆ ทำให้ใช้เวลาในการประเมินค่อนข้างมาก การปฏิบัติและฝึกประเมินอย่างสม่ำเสมอจะทำให้เกิดความเชี่ยวชาญในการใช้แบบประเมินต่างๆ ได้มากขึ้นและใช้เวลาน้อยลง

2. ทีมผู้ใช้นิยามขอบเขตการดูแล ประกอบด้วยหลายสาขาวิชาชีพ คือ แพทย์ พยาบาล เภสัชกร นักกายภาพ นักกิจกรรมบำบัด ซึ่งแต่ละคนมีหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมองในระยะฟื้นฟูที่แตกต่างกัน แต่ต้องประสานความร่วมมือและส่งต่อข้อมูลระหว่างทีมผู้ดูแล ดังนั้นการบันทึกเวชระเบียนจึงมีความสำคัญในการสื่อสาร เพื่อให้เกิดการดูแลที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากการผลัดเปลี่ยนเวรเจ้าหน้าที่ในการดูแลในแต่ละวัน

3. เนื่องจากนักกายภาพและนักกิจกรรมบำบัด มีภาระงานในการดูแลฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยหลายประเภท เช่น ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ผู้ป่วยโรคกระดูกและข้อ ผู้ป่วยเด็ก และผู้ป่วยที่มารับบริการแบบผู้ป่วยนอก ดังนั้นการออกกำลังกายและการฟื้นฟูสภาพ การฝึกกล้ามเนื้อต่างๆ อาจทำได้ไม่ครบตามเวลาที่ระบุไว้ในแนวปฏิบัติ และผู้ป่วยบางรายไม่พร้อมในการฝึกออกกำลังกายตามเวลาที่นักกายภาพวางแผนไว้

4. ผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมองและเข้ารับการรักษเป็นผู้ป่วยในของโรงพยาบาล เชียงใหม่ ราม ซึ่งเป็นโรงพยาบาลเอกชน ครอบครัวผู้สูงอายุมักจะจ้างผู้ดูแลมาช่วยเหลือผู้ป่วย ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ทำให้ผู้ป่วยมีโอกาสช่วยเหลือตัวเองได้น้อยเนื่องจากผู้ดูแลจะเป็นผู้ปฏิบัติให้เป็นส่วนใหญ่ เจ้าหน้าที่ต้องให้คำอธิบายแก่ผู้ป่วยและญาติถึงวัตถุประสงค์ของการฟื้นฟูสภาพหลังเกิดโรคหลอดเลือดสมองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การฟื้นฟูสภาพเป็นไปเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีการนำแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการดูแลผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมองในระยะฟื้นฟูสภาพไปใช้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทีมผู้ดูแลเกิดทักษะมากขึ้น และเกิดผลลัพธ์ที่ดีในการดูแลตลอดไป
2. ทีมผู้ดูแลควรมีการติดตามผลลัพธ์จากการใช้แนวปฏิบัติในการดูแลผู้ป่วยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติให้เหมาะสม เมื่อพบว่าผลลัพธ์การดูแลไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
3. การใช้แนวปฏิบัติบางข้อเสนอแนะ เช่น การสอนการออกกำลังกายเพื่อป้องกันข้อยึดติด อาจพัฒนาสื่อการสอนเป็นวิดีโอ เพื่อให้เห็นภาพทิศทางการเคลื่อนไหวซึ่งจะเข้าใจง่ายกว่า การดูจากภาพนิ่งเพียงอย่างเดียว
4. ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชาชีพควรจัดการอบรมเพื่อให้พนักงานมีความรู้และทักษะในการใช้แนวปฏิบัติเป็นประจำทุกปี โดยนำหลักฐานเชิงประจักษ์ใหม่ที่มีความทันสมัยเป็นปัจจุบัน มีความน่าเชื่อถือมาลงสู่การปฏิบัติ และเพิ่มเติมข้อเสนอแนะในแนวปฏิบัติในประเด็นที่ยังไม่ครอบคลุมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการดูแลผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมองในระยะฟื้นฟูสภาพ โรงพยาบาลเชียงใหม่ ราม ที่พัฒนาขึ้นได้ทดลองใช้กับผู้ป่วยเพียง 5 ราย จึงควรนำไปศึกษา ประสิทธิภาพของการนำแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการดูแลผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมองในระยะฟื้นฟูสภาพไปใช้ในกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ต่อไป